

Republika e Kosovës • Republika Kosovo • Republic of Kosovo
Institucioni i Avokatit të Popullit • Institucija Ombudsmena • Ombudsperson Institution

---

**PRAVNO MIŠLJENJE OMBUDSMANA KOSOVA
U SVOJSTVU PRIJATELJA SUDA (AMICUS CURIAE)**

**Za
OSNOVNI SUD U PRIŠTINI**

u vezi sa stanjem homofobije i transfobije

U skladu sa članom 16, stav 9. Zakona br. 05/l-019 o Ombudsmanu (u daljem tekstu: Zakon o Ombudsmanu), i članom 9. stav 2.13 Zakona br. 05/L-021 za zaštitu od diskriminacije, Ombudsman može da se pojavi u svojstvu prijatelja suda (amicus curiae) u sudskim postupcima koji se odnose na ljudska prava, rodnu ravnopravnost i zaštitu od diskriminacije.

Priština, 2 maj 2017.godine

Delokrug

Ombudsman će se u svojstvu *amicus curiae* fokusirati na najnovijim dešavanjima u Republici Kosovo koja predstavljaju kršenje odredaba koje zabranjuju diskriminaciju po bilo kom osnovu, uključujući pol, seksualnu orijentaciju i rodni identitet. Njegov fokus će se odnositi na stanje koje se nadovezuje sa homofobijom, pružajući detaljnu pravnu analizu, u cilju isticanja potencijalnih nedostataka u okviru pravnog okvira na državnom nivou, koji na neki način ometaju primenu Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i njenih protokola (u daljem tekstu EKLJP).

Ombudsman se pojavljuje u svojstvu amicus curiae nakon istraga slučajeva A.451/2016, Ex-officio 379/2016 i A. 72/2017, prema kojima podnosioci žalbe pripadaju LGBT zajednici i pod ovim izgovorom bili su žrtve fizičkog nasilja i diskriminacije.

Pravni osnov za delovanje Ombudsmana u svojstvu Prijatelja suda

1. Član 132, stav 1 Ustava Republike Kosova ovlašćuje Ombudsmana da “ ... *nadzire i štiti prava i slobode pojedinaca od nezakonitih i neregularnih radnji javnih organa.*”
2. Član 16 Zakona o Ombudsmanu u stavu 4 predviđa “*Ombudsman ima nadležnost da obavi istragu bilo da bi odgovorio na podnetu žalbu ili samoinicijativno (ex officio), ako iz nalaza, dokaza i podnetih činjenica u podnesku ili iz stečenih saznanja na drugi način, ima osnova da proizilazi da su od strane vlasti kršena ljudska prava i slobode, utvrđene Ustavom, zakonima i drugim aktima, kao i međunarodnim instrumentima o ljudskim pravima.*”
3. Pored toga, vredí pomenuti i stav 8. člana 16, koji ne dovodeći u pitanje nezavisnost sudija, predviđa da: “*Ombudsman može dati opšte preporuke za funkcionisanje pravosudnog sistema. Ombudsman neće se umešati u slučajevima i drugim pravnim procedurama koja se odvijaju pred sudovima, osim slučaja kada postoji odugovlačenje procedura.*”
4. Na kraju, na osnovu gore navedenog, treba da se posveti pažnja i stavu 9. člana 16., koji ovlašćuje: “*Ombudsman može da se pojavi u svojstvu prijatelja suda (amicus curiae) u sudskim postupcima vezanim sa ljudskim pravama, pitanjima ravnopravnosti i zaštite od diskriminacije.*”
5. Uprkos gore navedenih odredbi, treba se uzeti u obzir da po članu 18, stavu 1.1, Ombudsman ima odgovornost: “da istraži navedena kršenja ljudskih prava i diskriminatorno delovanje i da se angažuje za njihovo rešavanje.”, i shodno stavu 1.2 istog člana: “*da skrene pažnju na slučajeve kada institucije krše ljudska prava i da*

podnese preporuke da se prekine sa takvim slučajevima, a kada je to neophodno da izrazi svoje mišljenje o stavovima i reagovanju odgovarajućih autoriteta u vezi takvih slučajeva;”

Sažetak činjenica

Slučaj br. A.451/2016, protiv Osnovnog tužilaštva u Prištini

Dana 4. jula 2016. godine, podnosioci žalbe zajedno sa predstavnicima Nevladine organizacije Centar za razvoj društvenih grupa (u daljem tekstu CSGD), pojavili su se u Instituciji Ombudsmana da prijave svoju zabrinutost u vezi fizičkog nasilja zbog njihove rodne orijentacije, koje je vršeno od strane vlasnika stana u kojem su žalitelji živeli pod kiriju.

Dana 20. jula 2016. godine, Ombudsman je otvorio istragu u vezi gore navedenog slučaja.

Dana 2. jula 2016. godine, čim je stanodavac podnosioca predstavke saznao da su žalioци pripadnici LGBT zajednice, primenio je fizičko nasilje protiv njih i isterao ih je iz stana. Tokom sukoba žalioци su pretrpeli telesne povrede.

Podnosioci predstavke, uz pomoć Nevladine organizacije Centar za razvoj socijalne grupe CSGD, prijavili su slučaj Policiji Kosova, dana 9. jula 2016. godine, u 19:00 časova i predmet se vodi pod brojem 2016-AB-2087.

Dana, 12. jula 2016. godine, Kosovska policija putem elektronske pošte obavestila žalioce da je njihov slučaj dana 9. jula 2016. godine, prosleđen Osnovnom tužilaštvu u Prištini, krivičnom prijavom protiv poznatog osumnjičenog lica. Žalioци tvrde da od tog datuma nikad više nisu dobili nikakve informacije u vezi sa njihovim slučajem od strane Osnovnog Tužilaštva u Prištini.

Dana 23. februara 2017. godine, Ombudsman se obratio Osnovnom tužilaštvu u Prištini. da zatraži informacije o radnjama preduzetim od strane ovog tužilaštva, kako bi se ovaj predmet procesuirao, u razumnom vremenskom roku, u skladu sa zakonom i članom 6. Evropske konvencije za ljudska prava.

Dana 7. aprila 2017. godine, Ombudsman je dobio odgovor od Osnovnog Tužilaštva u Prištini, prema kome dana 15. februara 2017. godine, tužilac slučaja u ovom predmetu pokrenuo je optužnicu sa zahtevom da se da kazneni nalog protiv počinioca krivičnog dela, zbog lake telesne povrede i pretnje.

Slučaj *Ex-officio* 379/2016, protiv Kosovske policije

Ombudsman je otvorio istrage po službenoj dužnosti (*ex-officio*), na osnovu jednog članka koji je objavljen u portalu "Express", dana 13. juna 2016. godine, pod naslovom: Napadaju se dva homoseksualca u Uroševcu. Prema članku u ovim novinama dve osobe pripadnici LGBT zajednice su bile žrtve napada, koji se dogodio u petak uveče u Uroševcu. Kao posledica ovog napada jedan od njih je povređen u lice, i tražio je lekarsku intervenciju. Napadači, dva muškarca, za koje se saznaje da ga žrtve nisu prepoznale, uhapšena su od strane policije. Takođe, iz ovog portala se saznaje da je incident počeo verbalnim, a zatim i fizičkim maltretiranjem ove dve osobe LGBT zajednice, u njihovom radnom mestu, obaveštava CSGD, i istovremeno poziva institucije da preduzmu neophodne zakonske mere i daju napadačima zaslužnu kaznu, a ne da ovaj slučaj ostane nerešen. Takođe, izražavamo žaljenje što ovi napadi potvrđuju visok nivo homofobije i netolerancije u našem društvu.

Dana 21. juna 2016. godine, predstavnici Institucije Ombudsmana kontaktirali su sa Regionalnom policijskom stanicom u Uroševac, da traže informacije u vezi sa slučajem, i isti su obavešteni da je pokrenuta krivična prijava u Osnovnom tužilaštvu u Uroševcu. Istog datuma predstavnici Institucije Ombudsmana dobili su od Osnovnog tužilaštva u Uroševcu informaciju da je 14. juna 2016. godine, doneto Rešenje za početak istrage u vezi sa ovim slučajem.

Dana 17. jula 2016. godine, Osnovno tužilaštvo u Uroševcu pokrenulo je optužnicu protiv lica koja su uključena u slučaju krivičnog dela i podsticanja mržnje na osnovu člana 147 i 187 Krivičnog zakonika Kosova. Dana 26. septembra 2016. godine, Osnovni sud u Uroševac potvrdio je da su optužena lica kriva i kaznio ih je, prvog sa 5 meseci efektivnog zatvora, a drugo lice je takođe proglašen krivim i kažnjen je sa 4 meseci uslovno. U ovom slučaju sud još nije dostavio pismenu odluku. Dana 31. oktobra 2016. godine, Osnovni sud u Uroševac dostavio je pismenu odluku, a predstavnici NVO CSGD nisu bili zainteresovani da se suprotstave istoj, međutim tužilac i optuženi su se žalili na navedenu odluku, i 14. februara 2017. godine, predviđeno je da se održi ročište u Apelacionom sudu u Prištini, ali je to ročište odloženo na neodređeno vreme zbog odsustva stranaka u postupku.

Slučaj A. 72/2017, protiv Privatne kompanije

Dana 10. februara 2017. godine, podnosilac žalbe zajedno sa predstavnicima CSGD, pokrenuli su u Instituciji Ombudsmana njihovo uznemirenje u vezi sa prekidom radnog odnosa i kršenja prava na naknadu plate od strane Privatne kompanije za obavljene posao u ovoj kompaniji, gde je podnosilac žalbe radio tokom 2015.godine, zbog njegove seksualne orijentacije.

Dana 18. januara 2017. godine, podnosilac žalbe je podneo žalbu Inspekciji rada u Lipljanu.

Argumenti

Ustav Kosova u članu 21. navodi da “... štiti i garantuje ljudska prava i osnovne slobode,..” Ovaj član, odnosno stav 3. ističe “*Svi su dužni da poštuju prava i osnovne slobode ostalih.*” Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata, uključujući, ali ne ograničavajući se na konvencije i Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima, garantuje se članom 22. Ustava: “*Ljudska prava i slobode, koja su utvrđena sledećim međunarodnim sporazumima i instrumentima garantovana su ovim Ustavom, i direktno se primenjuju na teritoriji Republike Kosovo i imaju premoć, u slučaju konflikta, nad svim zakonskim odredbama i ostalim aktima javnih institucija.*” Štaviše, član 24, se odnosi na jednakost pred zakonom, dok stav 2, navodi zabranu diskriminacije po bilo kom osnovu, uključujući, ali ne ograničavajući se na pol ili seksualnu orijentaciju, konkretno: “*Niko se ne sme diskriminisati na osnovu rase, boje, pola, jezika, veroispovesti, političkog ili nekog drugog uverenja, nacionalnog ili društvenog porekla, veze sa nekom zajednicom, imovine, ekonomskog ili socijalnog stanja, seksualnog opredeljenja, rođenja, ograničene sposobnosti ili nekog drugog ličnog statusa.*”

Osim toga, sloboda izražavanja zagantovana je članom 40, koji definiše: “*Garantuje se sloboda izražavanja. Sloboda govora uključuje pravo na izražavanje, saopštavanje i primanje informacija, mišljenja i ostalih poruka, bez ikakvog ometanja*”, i na taj način garantuju se prava lica da izrazi svoja mišljenja u bilo kojoj oblasti. I na kraju Ustav Kosova propisuje “*Garantuje se sloboda udruživanja. Sloboda udruživanja uključuje i pravo na osnivanje organizacija bez dobijanja dozvole, da bude ili ne bude član neke organizacije, kao i da učestvuje u aktivnosti neke organizacije.*”

Zakon br.05/L-021 o zaštiti od diskriminacije (u daljem tekstu: Zakon o zaštiti od diskriminacije) osniva opšti okvir za prevenciju i borbu protiv diskriminacije, konkretizirajući odredbe protiv diskriminacije predviđenim u međunarodnim instrumentima i Ustavom Kosova. Delokrug ovog zakona, u smislu člana 1. predviđa prevenciju i borbu protiv diskriminacije na osnovu: “*nacionalnosti ili veze sa nekom zajednicom društvenog ili nacionalnog porekla, rase, etničke pripadnosti, boje kože, rođenja, porekla, pola, rodne pripadnosti, rodnog identiteta, seksualnog opredeljenja, jezika, državljanstva, religije i verskih ubeđenja, političke pripadnosti, političkog ili drugog mišljenja, socijalnog ili ličnog stanja, starosnog doba, porodičnog ili bračnog statusa, trudnoće, porodiljstva, imovinskog stanja, zdravstvenog stanja, ograničene sposobnosti, genetskog nasleđstva ili na drugoj osnovi, u cilju sprovođenja principa jednakog tretmana.*”

Pored toga, Zakon o zaštiti od diskriminacije u članu 5, definiše težak oblik diskriminacije, iako “*Diskriminatorско ponašanje koje je motivisano sa više od jednog osnova ili koje je izvršeno više od jedan put, ili koje je trajalo duži vremenski period ili je imalo posledice koje su posebno štetne po žrtvu, smatra se teškim oblikom diskriminacije.*”

Takođe, u odnosu sa članom 17, Zakona o zaštiti od diskriminacije: *“Povrede odredaba ovog zakona, u slučajevima kada predstavljaju krivično delo su kažnjive prema odredbama Krivičnog zakonika Republike Kosova.”* Konačno Krivični Zakonik br. 04/L-082 Republike Kosovo (u daljem tekstu: Krivični Zakonik) u članu 74 nabraja opšta pravila strožije kazne, naglašavajući primenjivost strožnosti u stavu 2.12.: *“ako se krivično delo vrši nad licem, ili grupe lica, ili imovine, zbog etničkog ili nacionalnog porekla, državnosti, jezika, verske pripadnosti, ili nedostatku verske pripadnosti, boje, pola, seksualnih orijentacija, ili zbog bliskosti sa licima, sa gore navedenim karakteristikama.”*

Član 6, Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljem tekstu "Evropska konvencija o ljudskim pravima" ili "Konvencija") u stavu 1, propisuje: *“Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, [...]”*.

Član 13 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda definiše: *“Svako kome su povređena prava i slobode predviđeni u ovoj Konvenciji ima pravo na delotvoran pravni lek pred nacionalnim vlastima, bez obzira jesu li povredu izvršila lica koja su postupala u službenom svojstvu.”* Član 14 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda definiše: *“Uživanje prava i sloboda predviđenih u ovoj Konvenciji obezbeđuje se bez diskriminacije po bilo kom osnovu, kao što su pol, rasa, boja kože, jezik, veroispovest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno poreklo, veza s nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status.”*

Član 25 Zakona nr. 05/L-019 o Ombudsmanu, stav 1 i 3, utvrđuje: *“Svi autoriteti imaju za obavezu da daju odgovor Ombudsmanu u sprovođenju istrage, kao i pruže adekvatnu pomoć prema njegovom zahtevu.”* I *“U slučaju kada institucija odbije da sarađuje ili interveniše u procesu istrage, Ombudsman ima pravo zahtevati od nadležnog tužilaštva pokretanje zakonske procedure zbog sprečavanja obavljanja službene dužnosti.”*¹

Zakon o radu br. 03/L-212, u članu 5, stav 1, propisuje da: *“Diskriminacija je zabranjena u zapošljavanju i u profesiji, vezano sa rekrutovanje u zaposlenosti, treniranje, promisanje zapošljavanja, uslove zaposlenja, disciplinske mere anuliranja ugovora ili drugih pitanja uređena ovim zakonom i drugim važećim zakonima.”*

Pravna analiza

LGBT zajednica kao deo društva na Kosovu, smatra se kao marginalizovana kategorija i uprkos činjenici da postoji pravna osnova koja štiti njihova prava. Uzimajući u obzir

---

¹ Shih www.gzk.rks-gov.net

trenutni pristup društva prema ovom problemu, važno je da se ponovo istakne da su ljudska prava neotuđiva i nedeljiva i tako stvaraju osnovu za pravni poredak. Tako su ona koncipirana u Ustavu Republike Kosovo kao pravni instrument koji garantuje prava svih svojih građana, garantuje i štiti svoje građanske slobode i jednakost svih pred zakonom.

Na samom početku Ombudsman je istakao da ljudska prava i osnovne slobode garantovane Ustavom treba da se tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava, kao što je navedeno u članu 53, Ustava Republike Kosovo. Pravna analiza pitanja, bez obzira na odredbe navedenih pravnih instrumenata, trebalo bi da počne sa praksom Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: EKLJP) i njihovu percepciju homoseksualnosti, diskriminacije po osnovi pola i seksualne orijentacije.

Ombudsman skreće pažnju na odredbu takozvanu "Cinderella" (Pepeljuga), član 14. EKLJP, koja zabranjuje diskriminaciju po bilo kojoj osnovi, uključujući, ali ne ograničavajući se samo na pol, a da ne pominjemo posebno zabranu diskriminacije na osnovu seksualnog opredeljenja. Član 14, garantuje zaštitu od diskriminacije samo na prava koja su navedena u Konvenciji, podrazumevajući da se na taj član možemo pozvati samo ako određena situacija spada u okviru nekog prava Konvencije.²

Član 14, se ne odnosi na diskriminaciju na osnovu seksualne orijentacije, kao osnova za zaštitu prema EKLJP, već dovodi u pitanje da li osnov za zabranu diskriminacije po osnovu seksualne orijentacije spada u konceptu "pola" ili "bilo kojoj osnovi" kao što je navedeno u Konvenciji. Ombudsman navodi da je ESLJP razjasnio ovo pitanje u slučaju *Salgueiro da Silva Mouta protiv Portugala*. U izdatoj odluci od strane ovog suda zabrana diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije je nesumnjivo koncept koji je obuhvaćen članom 14, koji u svojoj odrebi sadrži *beskonačni i ilustrativni spisak, koji jasno proizilazi iz pojma "bilo kom osnovu."*³ Na osnovu onoga što je gore navedeno, proizilazi da garantujući primenu EKLJP i odluka ESLJP, Ustav Kosova zabranjuje bilo kakvu vrstu diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije.

Osim toga Ombudsman navodi da je odredba sadržana u članu 14. EKLJP dodatno konkretizovana u Zakonu o zaštiti od diskriminacije, Član 1. ovog zakona predviđa beskrajni spisak osnova na kojima je diskriminacija zabranjena, među kojima je i seksualna orijentacija, blizu osnove "pola" obuhvatajući u opštem pojmu i "bilo kojoj drugoj osnovi."

Ombudsman smatra da uprkos onome što je gore izneto, izgleda da odredba *Cinderella* ima male mogućnosti primene, posebno kada se uzima u obzir mogućnost obrazloženja

---

² Rory O'Connell, "Cinderella comes to ball -Hirushja vie në ballo": *Neni 14 dhe e drejta në mos diskriminim në KEDNJ*, (2009) 29 (2) Studimet Ligjore: Revistë e shoqatës së hulumtuesve ligjor, 211-229, f.5

³ GJEDNJ *Salgueiro da Siva Muta kundër Portugalisë*, Kërkesa nr. 33290/96, Aktgjykimi i 21 dhjetorit 1999, para.28

diskriminacije i oblast granice procene.⁴ U ovom pogledu, i u korelaciji sa "*E.B. i drugi protiv Austrije*"⁵ ESLJP utvrdio je da "pravo da ne bude diskriminisano u pogledu uživanja ustavom zagantovanih prava ne krši samo u slučajevima različitog tretmana, već i u slučajevima kada države bez ikakvog opravdanja objektivno i razumno ne uspevaju da tretiraju drugačije lica, čiji se položaj značajno razlikuje."⁶

Ombudsman zaključuje van svake sumnje da nacionalni pravni okvir primenjuje standarde postavljene u međunarodnim instrumentima u vezi sa primenom i zaštitom ljudskih prava u vezi sa zabranom diskriminacije po osnovu pola i seksualne orijentacije, što podrazumeva primenu EKLJP i sudske prakse ESLJP, sa daljom konkretizacijom odredbe člana 14. EKLJP u Zakonu o zaštiti od diskriminacije.

Ombudsman skreće pažnju da, kao što se navodi u dokumentu stručnjaka Evropske komisije o borbi protiv diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije u EU, tumačenje Konvencije od strane ESLJP stvorilo je široku oblast primene zabrane diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta, u skladu sa članom *Cinderella*. Što se tiče pravnog okvira Kosova, bez nijedne sumnje može se reći da isti štiti prava koja su garantovana EKLJP, i zabranjuje bilo kakvu vrstu diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta. Polazeći od pravnog okvira i kombinacije sa praksom ESLJP, ne ostaje nijedna praznina u postojećem zakonodavstvu, koja zahteva dopunu u vezi sa daljom zaštitom ljudskih prava na osnovu seksualnog opredeljenja i rodnog identiteta.

Osim toga, krivična dela počinjena protiv pripadnika LGBT zajednice, od odgovornih institucija primaju se u prvoj fazi i tretiraju se dalje kao krivična dela utvrđena krivičnim zakonikom, ali ne pokrenući se pitanje da su ta krivična dela usmerena protiv osoba iz redova LGBT zajednice, *motivisana i počinjena na osnovu mržnje protiv seksualne orijentacije i rodnog identiteta* prema tome, Ombudsman smatra da odredbe o zabrani diskriminacije po bilo kojoj osnovi, a naročito po osnovi seksualne orijentacije treba da budu u korelaciji sa članom 74 Krivičnog zakonika, kojim se definiše ozbiljnost, tačnije u stavu 2, tačka 2:12.

Ombudsman smatra da, kada se uzima u obzir član 74 Krivičnog zakonika Republike Kosova, koji propisuje sprovođenje strogosti, može se zaključiti da krivično delo postaje oštrije, ukoliko se počini uzimajući u obzir osnovu iz oblasti seksualne orijentacije i rodnog identiteta koja definisana, i na ovaj način se stavlja pečat na pitanja zaštite od diskriminacije po osnovu pola, seksualne orijentacije i rodnog identiteta.

---

⁴ Rory O'Connell, "*Cinderella comes to ball -Hirushja vie në ballo*": *Neni 14 dhe e drejta në mos diskriminim në KEDNJ*, (2009) 29 (2) Studimet Ligjore: Revistë e shoqatës së hulumtuesve ligjor 211-229, f.3

⁵ GJEDNJ, E.B. dhe të tjerët kundër Austrisë, Aktgjykimi nr. 31913/07, 48777/07 dhe 48779/07, Aktgjykimi i datës 7 nëntor 2013

⁶ Rrjeti European i ekspertëve ligjor në fushën e mos diskriminimit, Komisioni European, Luftimi I Diskriminimit mbi Orientimin Seksual në BE, dhjetor 2014; f.13

Kada uzmemo u obzir da definicija homofobije kaže: "*Sva negativna ponašanja koja vode ka odbijanju i diskriminaciji direktno ili indirektno homoseksualaca, lezbejka, biseksualaca i transrodnika (LGBT), ili protiv lica, čija pojava ili ponašanje nije u skladu sa muškim ili ženskim stereotipom*", lako se može doći do zaključka da su negativna ponašanja zabranjena zakonom i Konvencijom, prema tome nema potrebe za intervenciju, ali naglašavajući ono što je do sada rečeno, Ombudsman smatra da je od velike važnosti da se uzima u obzir faktična situaciju i reagovanje izloženo od strane jednog društva sa brojnim predrasudama što se tiče homofobije. Iako je pravni okvir postavljen, uzimajući u obzir princip *ignorantia iuris nocet*, država treba da igra ključnu ulogu naspram homofobije i transfobije štiteći interese ove zajednice.

Ombudsman podseća da je pravo na delotvoran pravni lek garantovano Ustavom i domaćim zakonima. Član 54, Sudska zaštita prava, Ustava Kosova predviđa: "*Svako ima pravo na sudsku zaštitu u slučaju kršenja ili uskraćivanja nekog prava koje je garantovano ovim Ustavom, kao i pravo na efikasne pravne mere ukoliko se utvrdi da je pravo prekršeno.*" Ombudsman iznosi zabrinutost u vezi činjenice da još nema sudske odluke u kojoj se navodi da je krivično delo počinjeno prema licu, ili grupi lica, ili imovini zbog seksualne orijentacije ili rodnog identiteta. Osim toga, Ombudsman smatra da je takva situacija u kojoj sudske odluke ne menjaju prethodnu poziciju žalitelja nateraju nezaštićenog građanina od strane države, da se vrti u izgubljenom krugu, ne nalazeći rešenja da uspostavi njegovo povređeno pravo. Član 13 EKLJP, navodeći posebno obavezu države, pre svega da štiti ljudska prava, putem svog pravnog sistema, pruža dodatne garancije za pojedinca da on ili ona uživaju efektivno ta prava.

Prema tome, na osnovu gore rečenog, Ombudsman donosi ovaj

ZAKLJUČAK

1. Ombudsman, na osnovu svih podnetih dokaza i prikupljenih činjenica, kao i važećih zakona, konstatuje da su u pogledu kršenja prava *i sloboda utvrđena* domaćim zakonima i međunarodnim instrumentima, žalbe žalilaca razumne i zakonite. Ombudsman konstatuje da je u konkretnim slučajevima, bilo kršenja ljudskih prava i osnovnih sloboda, zbog toga što na samom početku slučajevi nasilja u Kosovsku policiju ne registruju tako, da budu tretirani "*kao nasilje počinjeno zbog seksualne orijentacije i rodnog identiteta.*"
2. Ombudsman zaključuje da ima dovoljne pravne osnove za zaštitu LGBT zajednice, ali iste nisu primenjive u konkretnim slučajevima. Imajući u obzir osetljivost slučaja Osnovna tužilaštva krivična gonjenja u takvim slučajevima treba da obrađuju sa

prioritetom, kako bi se argumentovala pravna zaštita za LGBT zajednicu.

3. Ombudsman smatra da sudovi u nijednom od svojih postupaka ne izdaju odluke, kojima proglašavaju ili ne proglašavaju krivim pojedince ili grupe koji su počinili nasilje protiv bilo koje osobe ili grupe lica zbog njihove seksualne orijentacije. Ovo se vidi kao ustupak sudova da iskoriste mogućnost i pravnu nadležnost, i kako bi strogo primenili član 74, stav 2, tačku 2.12 Krivičnog zakonika br. 04/L-082 Republike Kosovo.
4. Ombudsman takođe smatra da u radnim sporovima, u kojima stranke u postupku, tvrde da su žrtve na osnovu seksualne orijentacije, Sud treba da razmotri i odluči u ovim slučajevima, u skladu sa Zakonom br. 05/L-021, o zaštiti od diskriminacije i članom 5. stav 1. Zakona o radu br. 03/L-212, obzirom da će se samo na taj način garantovati jednako tretiranje svih pred zakonom.

S poštovanjem,

Hilmi Jashar

Ombudsman